

## Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

### Hallituksen esitys laiksi siemenkauppalaain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 22 päivänä huhtikuuta 1997 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 39/1997 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Olli Rekola maa- ja metsätalousministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä, jaostopäällikkö Juha Ruippo Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitosta sekä toiminnanjohtaja Matti Hanhilahti Tilasiemen Oy:stä. Lisäksi Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund ja Hankija-Maatalous Oy ovat antaneet kirjallisen asiantuntijalausunnon.

#### Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi siemenkauppalaain vahingonkorvaussäännöksiä.

Kylvösiemenen pakkaajan ja kunnostajan niin sanottu ankara vahingonkorvausvastuu ulotettaisiin myös siihen, joka Suomeen tuo markkinoitavaksi muualla tuotettua siementavaraa. Kylvösiemenen muun myyjän korvausvastuu ehdotetaan jätettäväksi kauppalaain säännösten varaan.

Eduskunta on vuoden 1996 lopulla hyväksynsänsä lain siemenkauppalaain 3 ja 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta edellyttänyt, että hallitus kiireellisesti saattaa eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kylvösiementen markkinointia koskevien vahingonkorvaussäännösten uudistamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

#### Valiokunnan kannanotot

##### *Yleistä*

Valiokunta toteaa, että ehdotetuista muutoksista merkittävin koskee maahantuojaan vastuu-

ta. Siemenkauppalaain nykyisen 9 §:n mukaan vahingonkorvausvastuu on siemenen kunnostajalla ja pakkaajalla (huolimattomuudesta riippumatta) sekä myyjällä (huolimattomuuden perusteella). Ehdotetun säännöksen mukaan ulkomaisen siemenen maahantuojalla olisi samanlainen ankara vastuu kuin kunnostajalla ja pakkaajalla. Esityksen perustelujen mukaan ankara korvausvastuu asetettaisiin vain sille, joka Suomessa kunnostaa ja pakkaa siementavaraa, sekä sille, joka Suomeen tuo markkinoitavaksi muualla tuotettua ja pakattua siementavaraa. Ehdotetulla muutoksella voidaan varmistaa se, että vahinkotilanteissa on aina joku korvausvelvollinen Suomessa. Ehdotettu maahantuojan vastuu olisi laajempi kuin esimerkiksi tuotevastuulaissa. Tuotevastuulain mukainen maahantuojan vastuu on sillä, joka tuo tuotteen Euroopan talousalueelle siellä liikkeelle laskettavaksi. Ehdotetun lain mukaan vastuu olisi sillä, joka tuo siemenen Suomeen. Vastuuseen ei siis vaikuttaisi, tuodaanko siemeniä Euroopan talousalueelta vai sen ulkopuolelta.

Siemenkauppalaain nykyisen 9 §:n mukaan korvataan vahingot, jotka johtuvat siitä, ettei siemen ole siitä annettujen tietojen mukaista. Ehdotuksen mukaan korvausvastuu laajenisi muistakin virheistä aiheutuneisiin vahinkoihin. Hallituksen esityksen perusteluista ei käy ilmi, mitä virheellä tässä yhteydessä tarkoitetaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan virheellä tarkoitettaisiin tässä kuitenkin samaa kuin kauppalaain (355/1987) 17 §:ssä ja, jos kysymyksessä on kuluttajankauppa, kuluttajansuojalaain (38/1978) 5 luvun 12 §:ssä. Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota vakuustodistuksen merkitykseen siemenkaupassa.

Ehdotetussa 9 §:n 1 momentissa on säännös, jonka mukaan korvausvelvollisuutta ei ole, jos se, jolta vaaditaan korvausta, saattaa todennäköiseksi, ettei siemenessä ollut vahinkoa aiheuttanutta virhettä silloin, kun hän laski sen liikkeesseen. Vastaava säännös on tuotevastuulain 7 §:n 2 momentissa. Siemeniä kunnostaja tai pak-

kaaja laskee siemenen liikkeelle, kun hän luovuttaa erän seuraavalle jakeluportaalille tai jättää sen esimerkiksi itsenäisen rahdinkuljettajan hallintaan toimitettavaksi edelleen seuraavalle jakeluportaalille. Vastaavasti maahantuojia laskee siemenen liikkeelle toimittaessaan sen toiselle taholle esimerkiksi myyntiporaaalle. Ehdotettu vastuuvapautusperuste koskee tilanteita, joissa virhe syntyy käsiteltäessä tai varastoitaessa siementä myöhemmässä jakeluportaaissa tai siemenen ollessa jo käyttäjällä. Kysymys siitä, oliko virhe olemassa siementä liikkeelle laskettaessa, arvioidaan erikseen kunkin vastuuvollisuuden osalta. Sen, jolta korvausta vaaditaan, on esitettävä selvitys siemenen kunnosta ja ominaisuuksista silloin, kun hän laski sen liikkeelle.

Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on painotettu sitä, että ankara vastuu ei tarkoita sitä, että vastuu kattaisi kaikki mahdolliset vahingot. Perusedellytys myös ankarassa vastuussa on, että syntynyt vahinko on yhteydessä korvausvöllisen tekoon, laiminlyöntiin tai toimintaan. Toisin kuin tuottamusvastuussa ankarassa vastuussa ei sen sijaan edellytetä, että se henkilö, jonka toiminnasta vahinko on lähtöisin, olisi aiheuttanut vahingon tahallaan tai huolimattomuudellaan. Kunnostaja, pakkaaja ja maahantuojia voivat ilman nimenomaista säännöistäkin (kunnostaja ja pakkaaja siis myös nykyisen 9 §:n nojalla) vapautua korvausvastuusta osoittamalla syy-yhteyden puuttumisen eli esimerkiksi sen, että siemen oli liikkeelle laskettaessa asianmukainen ja vahinko on aiheutunut siementä myöhemmin käsitelleen henkilön toiminnasta.

Ehdotetun 9 §:n 2 momentin mukaan siemenen muun liikkeeseen laskijan, (käytännössä tukku- ja vähittäismyyjän) vastuusta on voimassa, mitä kauppalaisissa säädetään. Valiokunta toteaa, että kuluttajankaupassa (myyjänä on elinkeinonharjoittaja ja ostajana on kuluttaja) sovelletaan kauppalakia vain, jos kuluttajansuojalaki ei muuta johdu. Viittaus kuluttajansuojalakiin ei ole ehdotetussa 9 §:n 2 momentissa välttämätön, koska kuluttajansuojalain soveltaminen käy ilmi kauppalain säännöksistä.

Myyjän korvausvastuu tavarat virheestä aiheutuneista vahingoista on kauppalain mukaan huolimattomuudesta riippumatonta, jos kysymyksessä on välitön vahinko. Välitöntä vahinkoa ovat esimerkiksi virheestä johtuvat ylimääräiset kustannukset. Ehdotettu muutos merkitsee sitä, että myyjän vastuu välittömistä vahingoista muuttuu siemenkaupassa nykyistä anka-

rammaksi. Välilliset vahingot, kuten liiketulon menetykset, myyjä on kauppalainkin mukaan velvollinen korvaamaan vain, jos hän on menetellyt huolimattomasti. Tältä osin ehdotettu säännös ei muuta nykytilaa.

Valiokunta haluaa tämän esityksen käsittelyn yhteydessä kiinnittää huomiota siemenkaupasta voimassa olevien säännösten sekä vastaavanlaisten muiden maataloustuotteiden (metsänviljelyaineisto, lannoitteet, rehut, torjunta-aineet) kauppaa koskevien säännösten suhteeseen sekä näiden säännösten uudistamistarpeeseen. Korvausvastuu näiden maataloustuotteiden kaupassa on nykyisin säännelty epäyhtenäisesti, ja ehdotettu muutos johtaa entistäkin sekavampaan sääntelyyn. Esimerkiksi metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain (684/1979) 14 §:ssä on siemenkauppalain nykyistä 9 §:ää vastaava säännös. Rehujen (rehulaki 234/1993, 26 §) ja lannoitteiden (lannoitelaki 232/1993, 22 §) kaupassa sovelletaan keskenään samansisältöisiä, mutta sekä nykyisestä että ehdotetusta siemenkauppalain 9 §:stä poikkeavia korvaussäännöksiä. Torjunta-aineiden kaupasta ei ole erillisiä korvaussäännöksiä, joten vastuu määräytyy kauppaa ja vahingonkorvausta koskevien yleisten säännösten ja oikeusperiaatteiden mukaan.

Valiokunta katsoo, että tuoteryhmäkohtaisille toisistaan poikkeaville säännöksille ei ole mitään asiallista perustetta, ja käytännössä erot aiheuttavat vain tarpeetonta epätietoisuutta ja sekaannusta.

*Valiokunta edellyttääkin, että maataloustuotteiden kauppaa koskevien säännösten uudistamista ensi tilassa jatketaan tavoitteena mahdollisimman yhdenmukainen säännöstö.*

#### **Lain voimaantulo**

Valiokunta toteaa, että on mahdollista, että siemenenä otetaan käyttöön ja vahinkoa syntyy pitkänkin ajan kuluttua siitä, kun erä on laskettu liikkeelle. Hallitusmuodon 12 §:n huomioon ottaen laajennettu korvausvastuu ei voi tulla voimaan taannehtivasti. Valiokunta ehdottaakin, että ehdotetun 9 §:n soveltamista selvennetään voimaantulosäännöksessä lisäämällä siihen uusi 2 momentti, jonka mukaan korvausvastuu olisi sillä, joka on laskenut vahinkoa aiheuttaneen kylvösiemenen liikkeelle lain voimaantulon jälkeen. Jos esimerkiksi ulkomainen kunnostaja tai pakkaaja on laskenut siemenen liikkeelle ennen lain voimaantuloa ja suomalainen maahantuojia lain voimaantulon jälkeen, ehdotetun lain

mukainen vastuu olisi maahantuojalla. Ulko-  
maisen kunnostajan ja pakkaajan vastuu mää-  
räytyisi aikaisemman lain mukaan.

Esityksessä ehdotetaan, että laki tulisi voi-  
maan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se  
on hyväksytty ja vahvistettu. Valiokunta ehdot-  
taakin, että laki tulisi voimaan 1.7.1997.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja

saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää  
hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta  
tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä tässä  
mainituin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä la-*

*kiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

## **Laki**

### **siemenkauppalain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan 26 päivänä helmikuuta 1993 annetun siemenkauppalain (233/1993) 9 § seuraavasti:*

#### **9 §**

*(Kuten hallituksen esityksessä)*

*Tämän lain mukainen korvausvastuu on sillä,  
joka on laskenut vahinkoa aiheuttaneen kylvösie-  
menen liikkeelle lain voimaantulon jälkeen. (uusi 2  
mom.)*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta  
1997.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa  
ovat ottaneet osaa osaa puheenjohtaja Timo  
Kalli /kesk, varapuheenjohtaja Kari Rajamäki  
/sd ja jäsenet Mikko Immonen /vas, Minna Kar-  
hunen /kok, Tapio Karjalainen /sd, Annikki

Koistinen /kesk, Armas Komi /kesk, Esa Lahtela  
/sd, Raimo Mähönen /sd, Tero Mölsä /kesk, Tau-  
no Pehkonen /skl, Erkki Pulliainen /vihr sekä Ola  
Rosendahl /r.

